

**Donostiako auzo
eta herrietako**

H IRUTXULOKO
HITZA

JAIAK

Herritarrek handi egin dituzten jaiak

Oraina ulertzeko iraganari begiratu behar zaiola esan ohi da, eta hala egin du Irutxuloko Hitzak: orainaren sokatik iraganari tiraka ibili da, erantzun bila. Donostiako auzo eta herrietako jaiak nola sortu diren galdetu dugu han eta hemen.

Gustura sartu gara denboraren makinan, pasadizo, bitxikeria eta argazki bila. Zergatik? Bizipozaren iturburu direlako festak, eta ederra izan delako argazki zaharren artean arakatzen ibiltzea. Festak ospatzeko moduak eta tradizioak eraldatu egin direlako denborarekin, baina irudietan agertzen diren pertsona horien irribarreak eta ondo pasatzeko gogoak gogorarazi digu funtsean ez garela horrenbeste aldatu, beti izango delako gozamenaren taldean eta elkarrekin ondo pasatzea.

Festei esker auzo eta herriak jai giroan murgiltzen dira eta bizipoza zabaltzen da. Jende askoren ilusioa, gogoak eta lan boluntarioari esker ospatzen dira. Auzo eta herrietako jendeak egin ditu jaiak handi. Haien guztien omenez eta esker onez egin dugu esku artean duzun jai liburuxka hau. Zorionak denei!

JAIK 2018

Urtarrila

11 – 28: Antigua: sansebastianak

Otsaila-Martxoa

Otsaila 24 – Martxoa 5: Ibaetako jaiak

Maiatza

10 – 14: Bidebieta: Txanpontxo jaiak

18 – 20: Morlansko Jaiak

Ekaina

7 – 10: Larratxoko jaiak

9 – 23: Antigua: sanjoanak

14 – 23: Herrera: San Luis jaiak

15 – 23: Amara Berriko festak

(Ikasbide kultur elkartea)

17 – 2 (uztaila): Igeldoko San Pedro jaiak

20 – 24: Oletako Jaiak

21 – 23: Intxaurrondo: San Joan jaiak

22 – 2 (uztaila): Altza: sanmartzialak

29 – 1 (uztaila): Intxaur jaiak

Uztaila

7 – 16: Añorgako festak

12 – 15: Gros: Zipotz jaiak

12 – 16: Kaia: karmenak

13 – 15: Amara Berri: karmenak

24 – 31: Zubietako jaiak

26 – 31: Amarako jaiak

28 – 31: Loiola: San Ignazio jaiak

Iraila

31 (abuztua) – 2: Añorga Txikiko jaiak

7 – 9: Txomin Eneako jaiak

7 – 16: Aieteko Jaiak

10 – 16: Egia: Porrontxo jaiak

13 – 16: Intxaurrondo Zaharreko jaiak

13 – 16: Jolastokietako jaiak

14 – 16: Loiolako Erriberak: San Festo

21 – 23: Altza: uda amaiera

Urria

11 – 14: Amara Berriko jai herrikoiak

11 – 14: Martuteneko Jaiak

DONOSTIAKO HEDABIDEAK E.M.
Ametzagaña 19, behea
20012 DONOSTIA
Tel: 943 46 72 36
IRUTXULO.HITZA.EUS

Inprimategia:
Gertu

Lege gordailua:
SS-0226/05

Testuak:
Inaxio Esnaola, Irati Salsamendi,
Iñaki Agirre, Estitxu Zabala
eta Nerea Lizarralde
Diseinua:
Josean Abecia

Antigua: Bakarra munduan

Badakizue Donostiako bigarren danborrada zaharrena Antiguakoa dela? Donosti Zarra elkartearena, hain zuzen. 1936ko gerraren ondorioz desagertu egin zen, 1943an Antiguako Luistarrek berreskuratu zuten arte. Eta Danbor Nagusi bera mantendu zuten: Mariano Elola. Gaur egungo Gazte Danborradak hartu zuen danborrada zaharrenaren lekukoa.

Angel Gete auzotarrak azaldu du nola sortu ziren sansebastianak Antiguan: "Union Artesanaren danborrada Parte Zaharretik Antiguaraino etortzen den prozesioarekin, eta pixkana hemen ere festa giroa sortzen hasi zen. Hau langile auzoa zen, nahiz eta Ondarretako etxeetan jende aberatsa bizi, eta herri txiki baten modukoa zen".

Egungo Baso Etxea elkarteak (auzoko Peña Taurinoa zen garaian) eta Istingorra elkarteak ere danborradak sortu zituzten. Getek gogoan du txikitan ikusten zituela danborradak lantegietako teilatuetatik. Egun Antiguako jai batzordeak antolatzen ditu sansebastianak, eta egun handiaren bueltan egitarau zabala antolatzen du.

Urtarrilean ez ezik, ekainean ere jaiak ospatzen dituzte, eta hauek ere tradizio handia dute, aspalditik egin baitira udako solstizioarekin

lotutako festak. Parte hartzaileak eta herrikoiak izan dira beti. Hasieran Antiguako Luistarrek antolatzen zituzten, eta ondoren, 70eko hamarkadan, Jakintza ikastolakoe.

Antiguotarrak elkarteak berreskuratu zituen 1987an, eta geroztik eurek hartu dute jaiak egiteko ardura.

LIZEAGA
SAGARDOTEGIA

SAGARDO
NATURALA

www.lizeaga.eus

euskal
sagardoa
Sotia natural
del País Vasco

Oliyos
Taberna-Jatetxea
Josetxo Irurtia

Erregezain kalea, 4 DONOSTIA Tel.: 943 21 49 89

Ibaeta: Bertsolarien festa kuttunak

Bere jaien izaera hoberen mantendu duen auzoetako bat da Ibaeta. Aingeru Guardako erromeriara igotzen denak erraz ikusi dezake hori, gaur egungo festa aspaldiko argazkietan ageri denarekin alderatuz gero. Oholtza gainera igotzen diren bertsolarien izenak aldatu dira, eta auzotarrak, espartinekin ordeztuz, trekkingeko zapatilekin igotzen dira ermitara. Baina meza osteko txorizo pintxoaren usainak eta Ibaetako jendea dantzan jartzen duen trikitiaren doinuak betiko moduan mantendu dira hiriaren muturreko auzoan.

Baserriko giroari lotutako jaiak dira Ibaetakoak, eta bertan xelebreke-riak ere ez dira inoiz faltatu. 60ko hamarkadan, adibidez, argazkian ageri den astoa moztaratu eta hiriko erdiguneko Askatasun hiribidera eramane zuten, Seat 600 batean sartuta, animalia Ibaetara bueltatzeko

gai zen edo ez jakiteko. Jabearen pozerako, astoa bere kabuz iritsi zen berriro bere baserrira.

Bertsolaritzak berebiziko garrantzia du ere Ibaetako jaietan, eta Euskal Herri osoko izen ezagunak pasa dira auzoko oholtzatik. Uztapide, Basarri, Mattin, Xalbador eta Lazkao Txiki, besteak beste, bertan ibili ziren euren bertsoekin auzoko jai giroa alaitzen, eta maila altu jarri bazuten ere, Lizasok, Egañak eta Gaztelumendi anaiek ederki hartu zieten erreleboa, Ibaetako jaien ezaugarri politenatariko bat mantentzen lagunduz.

Egungo festak antolatzen dituen jai batzordea 2001ean sortu zen, eta bere kideek egundoko lana egin dute geroztik jaiak bere izaera galdu ez dezaten.

Triku Harri
taberna & jatetxea

Matia kalea, 35 - ANTIGUA

PLATERO
taberna

Matia 33 - ANTIGUA

DRINKA
· JAN, EDAN & GOZATU ·

Matia kalea, 50 - Tel.: 943 22 84 76

Bidebieta: Txurruteroetatik Txanpontxora

80ko hamarkadan jada egiten ziren festak Bidebieta auzoan, eta hauek elkarteek antolatzen zituzten. Geroago, 90eko hamarkadan, Txurruteroek antolatzen zituzten jaiak, eta iraila hasieran ospatzen ziren. Garai batean, auzoko jaien ospakizunak San Joan bezperara mugatu ziren, eta hainbat jarduera antolatzen zituzten: haurrentzat jolasak, txokolate-jana, kontzertuak eta San Joan sua, besteak beste.

Donostiako Udalak ematen zuen diruarekin eta merkatarien laguntzarekin, egun bateko egitarau asteburu osora luzatu zuten, eta azkenik, 1999. urtean maiatza bukaerara aldatu zituzten festak, gaur egun egiten diren data berdinetara, alegia. Garai haietan, aurretik festetan egiten ziren hainbat ekitaldi berreskuratu ziren, hala nola, Bidebietako krosa eta areto-futbol txapelketa.

Txanpontxo pertsonaiaren sorrerak ere,

mugarri bat markatu zuen auzoko jaietan. 2000. urtearen inguruan sortu zen, auzoko haur txokoa kudeatzen zuen Kabia elkartearen eskutik. Jaiei identitate propioa eta indarra emateko asmoz sortu zuten, auzotarren artean galderak egin eta auzoko historia ikertu ostean. Txanpontxo izena eman zioten pertsonaiari, Bidebietako Moneda baserrian oinarrituta, eta haur txokoarekin oso lotuta egon izan da betidanik.

Gaur egun haur txokoaren ardura udalarena den arren, Txanpontxoren pertsonaia antzezten duen pertsona haur txokoa aukeratzen da urtero. Auzoko umeak urtero gogoz eta ilusioz egoten dira Txanpontxoren etorrera eta bere txokolatezko txanponen zain.

ZUHATZAN ETA DONOSTIAN UDALEKUAK EUSKARAZ

ZUHATZA

- Ur jarduerak: optimist, piragua, windsurf...
- 2004, 2005, 2006 edo 2007. urtean jaiak
- Jolas dibertigarriak - Gau belak - Lagun berriak egin
- Abuztuaren 18tik 26ra
- Egurrezko etxolatan lo egingo dugu
- Autobusa Amaratik aterako da

Animatu!
Ondo pasako
dugu!

DONOSTIA

- Irailean euskaraz jolastu dezakegu
- Artzain Onaren plazan elkartuko gara
- 9:30etik 13:30era
- 2007-2013 bitartean jaietakoentzat
- Asteka edo egun solteka izena eman daiteke

KIRIKETAN

MATRIKULA

943 453 334

www.kiriketan.com

ZUMARDI taberna

Pintxoak
Plater konbinatuak
Bokatak
Entsaladak
Egunero plater berezi bat

ZUMARDI PASEALEKUA 22, HERRERA - Tel. 943 393 775

Morlans: 23 milioi balio dituen festa

Morlansko jaiek badute bere historia, eta auzoak berak bezala, aldaketa nabarmenak jasan dituzte urteetan zehar. Lehenagotik ospatzen baziren ere, 1975 eta 1990 urteen bitartean jaiek arrakasta handia izan zuten, Danak Bat elkarteko jai batzordeko kideek gogo asko jartzen baitzieten festen antolakuntzari.

Auzoko ikastolan egiten zuten futbol txapelketak jende asko erakartzen zuela diote elkarteko kideek, eta korrika egitea horren gustuko ez zutenek toka eta mus txapelketetan saria irabazteko aukera zutela azaltzen dute. Gualdera, kontzertuak eskaini ohi zituzten eskolako aretoan.

Jaietako ekitaldi politenak auzotarren afariak izan ohi ziren, ordea, Danak Bateko kideen arabera. 80ko hamarkadan Morlansek uholde arazoak jasaten zituen askotan, eta horrek eltxo piloa erakarri zuen auzora. Udalak kasu egiten ez zieten, elkarteko kideek Ramon Labaien alkateari jaietako afarira gonbidatu zuten, bertan euren arazoaren berri emateko asmoz. Hain gustura afaldu zuen Labaienek, bi aldiz pentsatu gabe eltxoen arazoari amaiera emateko konpromisoa hartu zuela. Hortik aste gutxira, udalak 23 milioi pezeta ordaindu zituen Morlansko lursailak asfaltatu eta uholdeak saihesteko.

Urteak joan ahala, ordea, jai batzordea indarra galtzen joan zen, eta errelebo falta zela eta jaiak bertan behera geratu ziren 2.000. urtearen bueltan. Handik gutxira auzoa hazi egin zen, eta bizilagun berriek jaiak sortu zituzten auzoan giroa sortu eta denek elkar ezagutzeko. Duela lau urte hasi ziren jaiak ospatzen, Morlanstarrak auzo elkartearen ekimenez.

**ZER
BIZI
HURA
IKASI**

Konstituzio plaza, 5 · 20003 · Donostia · 943 42 49 10

Udako ikastaroak

- Ikastaro trinkoa
- IRAILA azterketa ofizialen prestaketa

2018-19 Ikasturtea

- Maila guztiak
- C2
- Lanerako trebakuntza
- Zure neurriko eskolak

**MATRIKULA
ZABALIK**

La Gata con Botas
Boutique erotikoa

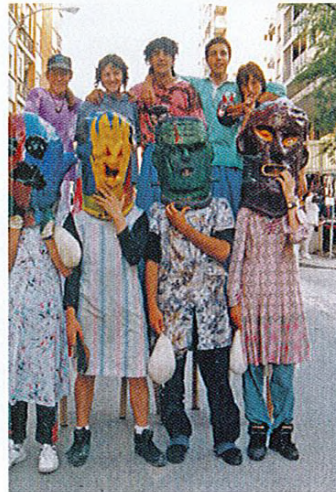

Karmelo Etxegarai, 7
DONOSTIA - ANTIGUA
943 310 270
638 847 789
www.lagataconbotas.es

Larratxo: Altzako goiztiarrenak

Duela 45 urte inguru egin zituzten Larratxoko dorre handi horiek. Jende ugari joan zen bizitzera etxebizitza horietara, eta auzoari bizia emateko asmoz, jaiak antolatzeari ekin zioten. 1978 urtean, auzotar talde batek bultzatuta, San Agustin egunaren bueltan hasi ziren jaiak antolatzen, abuztu bukaeran. Berez santu horrek ez du lotura jakinik auzoarekin, baina kanpoko herri askotakoak joan zen bizitzera Larratxora, eta udan euren herrietara bisitan itzultzen zirenez, horregatik hautatu zuten data hori, denak bueltan zirenerako. Juan Figerido izan zen jai xume haien arima, eta lauzpabost urtez antolatu zituzten.

Ondoren lekukoa hartu zuten auzoan sortutako elkarte berriek: Leosiñetak, bertso elkarteak... haiek jaiak indartu

zituzten. 1980ko hamarkadan, auzoko gazte batzuk laguntzen hasi ziren, 1987an Txalaka elkarte sortu zuten, eta orduan sartu zen jaien antolakuntzan Jose Ramon Zapirain, 20 urte baino gehiagoan jai batzordeko kide izandakoa. "Ostegunetik igandera ospatzen hasi ginen jaiak, euskarari garrantzia eman genion, buruhandiak sortu genituen haurrekin batera...". Jaiak irailera atzeratzea pentsatu zuten, baina ez zuen funtzionatu, eta azkenean ekaineko bigarren asteburuan jarri zituzten, 1990eko hamarkadan. "Data erabaki genuen Altzako gainontzeko jaien aurretik geratzeko, eta orduko Buenavistako jaiekin bat egiten zuten arren, haiekin hitz egin genuen, eta ez zen arazorik izan. Altzako jai garrantzitsuenak bilakatu ziren".

IRALE

IRAKASLEEN EUSKARAZKO PRESTAKUNTZA ZERBITZUA

Larratxo pasealekua 51-53 | DONOSTIA | Tel.: 943404610 | 012233aa@hezkuntza.net

Herrera: Plaza betetzen dute, urtez urte

Historia luzea dute Herrerako San Luis jaiek. Askok garai bateko festak gogoratzen dituzte; inguruetako pertsona asko etorri eta auzoa betetzen zuten. Historia berriagoa ere badute, ordea. Herreraren itxurarekin eta aldarrikapenarekin garatzen joan dira. Etxebizitza berriekin batera, berriz ere plaza bete duten jaiekin hasi ziren 2005ean. Urte hartan elkartu ziren auzotarrak jaiei bultzada berria emateko.

Altzako auzoen arteko herri kirolak antolatu zituzten 2006an, eta Herrerako plazako lanak egiten hasi ziren. Hasiera hartan, errepideko pasabide berria eraikitzearen aurkako protestak hori kolorearekin egin zituzten. 2007an plaza berritzeko lanak aurrera jarraitu zuten, gerora festen topagune bihurtuko zena.

Lehen kontzertu potoloa 2010ean antolatu zuten, eta Su Ta Gar izan zen talde protagonista. Urte berean hasi ziren plazako etxea eraikitzen eta urtebete geroago bukatu zuten. Hain zuzen ere, 2011n jaietako pertsonaiak sortu zituzten: Luisito eta Luisita.

2013an Benidormeko oporralditik etorri ziren biak Herrerako jaiek bizilagunekin ospatzera, eta bide batez, lehendabiziko paella txapelketa egin zuten. Urtebete beranduago Luisito eta Luisita erraldoiak sortu zituzten, eta plaza hurrez bete zuten. Orduetik aurrera, adin tarte guztientzako egitarauarekin eta kontzertu esanguratsuekin bete dute Herrerako plaza.

Elektrogaikak eta fresnak
ESTALAYO
Sukalde eta etxeko diseinua

Urdaneta 18, Donostia.
Tlf: 943 46 75 27

Paseo Ubarburu 30, pol 27
Donostia.
Tlf: 943 47 50 13

www.liendasesestalayo.com

HERRIA
TABERNA

Ikatz kalea, 14 · 943 422 263

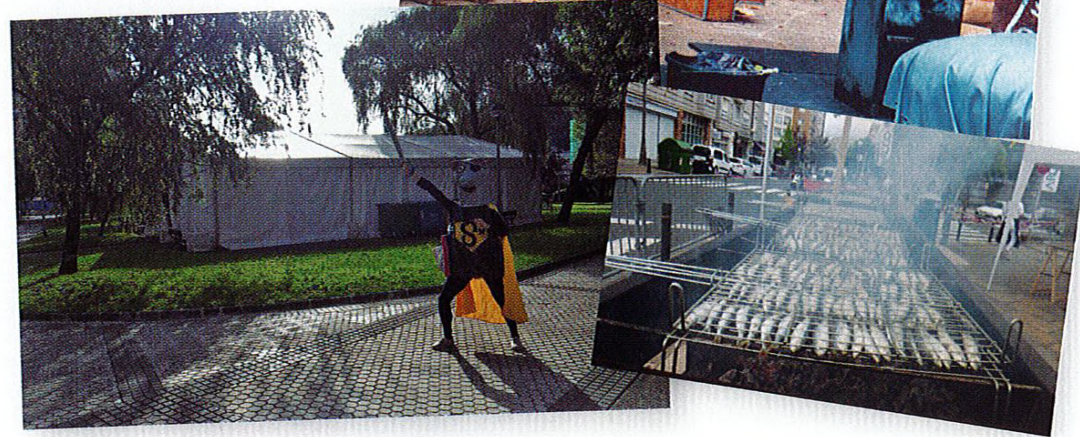
Amara Berri: Herrikoiak, auzokoak eta auzotarrenak

Amara Berrin ospatzen diren hiru jaiek ezaugarri asko konpartitzen dituzte. Horien artean argiena da, guztiak auzoari begira antolatzen dituztela.

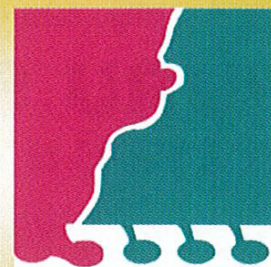
Osinaga inguruan sortu zen Amara Berriko Auzo Elkartea 1996an. Auzoko gabeziei irtenbidea emateko elkartu ziren. Karmengo festak antolatzen hasi ziren orduan, uztailaren 16ko eguna oinarri hartuta, marinel eta arrantzaleen egun seinalatua. Osinagako kale gehienek itsasoarekin lotura zutelako erabaki zuten jaiak orduan izatea. Ordutik 2016ra bitarte auzoko festa ofizialak ospatu zituzten. Hogei urtean aldaketak egon arren, izaera mantendu dute. Hain zuzen ere, urtez urte jaiak tematikoak izan dira (zirkua, pilota, zinema, kotxeak, motorrak, ...). Azken bi urteetan, ordea, beherakada izan dute eta belanaldi berrien beharra dute jaiekin aurrera jarraitzeko.

Ikasbide Kultur Elkartek ere urteak daramatza festak antolatzen. Ekainaren erdialdetik bukaera bitarte egin ohi dituzte. Elkartea 60ko hamarkada bukaeran sortu zen, eta ikastola abian jartzearekin batera auzoari begirako jardurekin hasi ziren; tartean, San Joan jaiak. Probestu plaza dute topagune, urtez urte.

Superxagu jai batzordea da Amara Berriko jai herrikoiak aurrera eramaten dituenak, urriaren hasiera aldean. Illunbe elkarteak hasi zen festak antolatzen, eta Illunkik hartu zuen testigua. Gaur egun, ordea, Superxaguko kideak dira auzoko jai ireki eta partehartzailen bultzatzaileak.

Jaietan ere euskaraz!

Urrats
euskaltegia

Igeldo: Urtaroen joan-etorriarekin ospatzen dira

Ohitura dute Igeldon jaiak ospatzeko. Urtaro bakoitzeko bat ez duten arren, udako eta udazkeneko festak ondo baino hobeto bizitzen dituzte. San Isidro jaia maiatzean, San Pedro festak ekainean, eta Udazken jaia urrian.

Herritarrak baserrietan bizi ziren garaitik antolatzen dira tradizioari loturiko festak. San Isidro eguneko jaia maiatzaren 15aren inguruko asteburuan ospatu ohi dute Igeldon. Baserritarrak omentzeaz gain, herriko haur, gazte, heldu zein zaharrentzako hainbat kultur jarduera egiten dituzte.

San Pedro jaiak modu berezia-goan bizi dituzte Igeldon. Ekaineko azken asteburuan ospatu ohi dituzte, San Pedro eguna ekainaren 29a izan arren. Uztailaren 2ra arte luzatzen

dituzte festak, Santa Ixabel egunera bitarte. Askotariko jarduera herrikoia izaten dira Igeldoko plazan eta inguruetan. Idi-dema, zaldi-dema, herri kirolak, pilota partidak eta bertso saioak izan ohi dira egitarauan hasierako garaietatik falta ez direnak. Azken urteetan ere

kros herrikoa antolatzen dute, Antiguatik Mendizorrotzera igotzen dena.

Udazkenari ongietorria egiteko urriko hirugarren astean Udazken jaia egiten dute Igeldon. Bertako eta inguruetao baserriko produktuen azoka guztiz errotua dute elkartzen hasi zirenetik. Herri bazkaria ere ohiko bihurtu da urte hauetan guztietan, non Igeldoko aitona-amonak omentzen dituzten. Erromeriak biribiltzen du festa.

IPURU S. L.
ERAIKUNTZAK

Mundaiz bidea, 10 - 2. solairua - 24. bulegoa
Tel.: 943 424 121 - 20012 DONOSTIA - www.ipuru.com

offset eta
digitala
inprimaketa

diseinua eta inprimatu aurrekoak
offseta y digitala
azken ukituak
liburu argitalpena
postontzietako banaketak

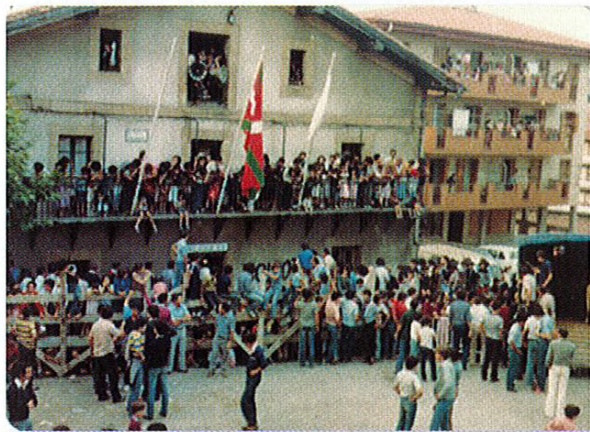
fasprint
i g a r a n

Pilotei bidea, 12 - Tel. 943 213 440 www.fasprintigara.com / info@fasprintigara.com

Altza: Festa asko dituen lurraldea

San Martzial eliza 1390ean sortu zenetik, altzatarren zaindariaren egunak ospakizun berezia izan du. XIX. mendean erromeriak egiten zituzten, eta ohikoa zen gertuen zegoen igandean egitea. Udala zen festak antolatzen zituen, eta XX. mendean auzoak sortu ziren heinean, bertako elkarteek antolatzen zituzten udalaren diru-laguntzarekin.

Donostiak Altza anexionatu zuenean, San Martzial jaiak Altzako eguna izatek kaskoko festak izatera pasa ziren.

Gaur egun, 1958an sortu zen Altzatarra elkarteak antolatzen ditu. Ekainaren 30aren bueltan izaten dira.

Kaskoko jaiez gain, badira Altzan ospatzen diren beste zenbait festa. Oleta eta Jolastokietako auzoetakoak dira horietako bi. Oletakoak duela 72 urte hasi ziren antolatzen, bertan bizi ziren bizilagunak elkartuta. Sardina jana da hasieratik mantendu dutena. Ekaina bukaeran izan ohi dira. Bestalde, Jolastokietako jaiek ere urteetako tradizioa dute, eta iraila hasieran ospatzen dituzte.

MARCOS
okindegia

Benetako antzinako ogia

Ubarburu pasealekua, 113 • 27. Industrialdea • ASTIGARRAGA
Tel.: 943 45 09 66 - Faxa: 943 11 67 28

*Deitu
eta zure
aurrekontua
eskatu*

www.jobilan.com
620706936

JOBILAN
Koop. Elk.
Errehabilitazioak

Fatxadan isolamendu
termikoa (SATE)
Teillatuak
Pintura barnean eta kanpoaldean
Lan koordinaketak

info@jobilan.com
Txirrita Bertsolaria 21 znb - Altza - Donostia

Intxaurrondo: Festa, goitik behera

Intxaurrondoko jendeari jaietarako gogorik ez zaio falta. Hain dute gustuko festa, auzoko zonalde bakoitzak bere jai propioak antolatzeko ohitura duela: goiko, beheko eta erdiko Intxaurrondoko jaiak, alegia. Hiru bakarra baino hobe, noski.

Martxa udarekin batera abiatzen dute, Intxaurrondo erdiko San Joan jaiekin. Garai batean hiru eguneko festa bazen ere, gaur egun San Joan bezpera ospatzen dute soilik, egun osoko egitarauarekin.

Jada berotuta, hurrengo asteburuko Intxaur jaietarako prest egoten dira auzotarrak. Hainbat urtean Kaldero Jaun izenez ezagutu dira goiko Intxaurrondoko jaiak, baina duela lau urte bertan behera geratu ziren,

urteetan zehar lanean ibilitako jai batzordeak erreleborik topatu ez zuelako. Zorionez, Letaman gaztetxeko zenbait gaztek festa berpizteko ardura hartu zuten urte horretan bertan, jai herrikoi eta parte hartzaile batzuk sustatzeko asmoarekin, eta geroztik festak ez du etenik izan.

Intxaurrondo zaharreko jaiak udarari agur esateko unean iristen dira, iraileko bigarren astean. Auzoko festa jendetsuenak izaten dira, historia gehien duten jaiak direlako, agian. Aspaldiko jaietan, zerbitzarien lasterketa egin ohi zuten auzoan. Izan ere, Intxaurrondon ematen dieten lana ikusita, barra atzeko langileak korrika egiten jartzea falta zitzaien soilik auzoko bizilagunei.

H IRUTXULOKO
HITZA

horra zen den gure

Añorga: Elkartearen sorrerarekin lotuta

Zaharrak dira Añorgako jaiak, ia 100 urte dituzte. Hain zuzen, 1922an sortu zuten Añorga Kirol eta Kultur Elkartea, eta haiek ekin zioten jaiak antolatzeari. Auzoko aldizkari zahar batek jasotzen duenez, jarduera hauek izan zituzten lehen jaietan: ekitaldi erlijiosoak, pilota partidak, lasterketak, txistulariak eta akordeoilariak. "Kluba sortu zuten jende pila bat aritzen zelako korrika egiten, eta auzoko guztiak kanpora joaten ziren, Fortunara edo. Horregatik erabaki zuten auzoaren izenean aritzeko aukera ematea", azaldu du Gorga elkarteko Josema Mendiola auzotarrak.

Urte batzuk beranduago iritsi ziren zinta jolasak, tiro lehiaketak, su artifizialak, eta dantzari saioak. Horrela, Karmengo Ama Birjinaren jaiak familiartekoak zirela diote orduko kronikek, auzora jende asko joaten zen arren. Edonola, dirudienez, 1940an jasan zuten benetako aldaketa Añorgako jaiak. Aurreko urteetan, 1936ko gerra tarteko, noski, ez baitzen jairik izan auzoan. Pixkanaka egitaraua zabaltzen joan ziren: sokamuturra, musika bandaren emanaldia, antzezlanak kalean, zezensuzkoa, erraldoi eta buruhandiak... jarduera batzuk galdu egin dira, baina beste batzuek bizirik diraute oraindik, tartean, erraldoi eta buruhandien konpartsa, aurtengo jaietan 75. urteurrena ospatuko duena, topaketa berezi batekin. Añorgako alkateak dira auzoko

erraldoiak, senar-emazteak diren gizon eta emakume batzuen pertsonaiak.

Jai berriagoak ere badituzte Añorgan: Añorga Txikiko jaiak. Horiek duela 30 urte inguru sortutakoak dira.

Donostia!

Egin zaitez harpidedun eta jaso ostiralero
IRUTXULOKO HITZA,
hilabetean 7 euro baino gutxiagoagatik
943 46 72 36 - harpidetza@hitza.eus

Gros: Auzokideek sortutako jaiak

Zipotz jaiak sortu baino lehen, baziren beste jai batzuk Grosen, hainbat elkarte antolatutakoak, bakoitzak bere aldetik: Saninazioak, santia-goak, Sagueseko jaiak... San Ignazio jaiak ospatzen ziren Umore Ona elkartearen ekimenez. Indar handia izan zuten, baina pixkanaka desagertzen hasi ziren, eta soilik danborrada geratu zen. Momentu horretan, 1991. urtean, sortu ziren Zipotz jaiak. Alex Martinez jai batzordeko kideak azaldu du nola: "Momentu batean auzotar batzuk bildu ziren auzo elkarteko kide batzuekin, eta auzoko jai batzuk beharrezkoak zirela pentsatu zuten, bizilagunen artean egindakoak. Ideia batzuk adostu zituzten eta jaiak antolatu zituzten. Urte berean San Tomas ospatzen hasi ziren auzoan".

1994. urtean jarri zieten izena: Zipotz jaiak. Eta izenarekin batera, jaietako pertsonaia: Zipotz. "Erabaki genuen jaietarako pertsonaia bat sortzea, gainontzeko jaiak izaten duten moduan. Auzoko historian arakatzen hasi ginen, eta Zipotz agertu zen.

Groseko bizilagun bat zen, auzoko jai guztietan parte hartzen zuena eta antolaketan aritzen zena, eta denek ezagutzen zuten. Txantxilloren antzeko zerbait, baina beste formatu batean». Legami sortu zuten ondoren, berdintasuna egon zedin jaien ikurretan. "Ulian bizi zen neska bat zen Legami, eta beti Zipotzekin ibiltzen zen".

Jaiak egin duten 27 urteko ibilbidean auzoa asko aldatu dela uste du

Martinezek –jai batzordean denbora gehien izan den kidea da, ia 20 urte eman ditu lanean–: "Langile auzo izatetik erdiguneko auzo izatera pasa da. Plazak berritu dira, eta hainbat gune ere bai. Urte askoan ez genekien non egingo ziren jaiak. Egon gara Manteon, Nafarroa Behera plazan, Saguesen, Zuhaiztin... Zuhaiztitik pasa ondoren, gure borroka izan zen gure jaiak Groseko erdigunean egitea, eta azkenean lortu genuen udalarekin akordio bat, eta Katalunia plazan geratu ginen". Auzotar askoren lana eta babesari esker urtez urte traba guztiei aurre egitea lortu dute.

hitzez euskaltegia

Euskara ikastaroak
HABE-K homologatua

aprende euskara
en **GROS-en**
ikas ezazu euskara

Kolon pasealekua, 5 behea
Tel.: 943 27 81 55
e-mail: hitzez@hitzez.eus
GROS · 20002 DONOSTIA

LARRAMENDI, S.L.

GASOLINDEGIA

**Automat sistema
zure zerbitzura**

**24
ordu**

Nafarroa hiribidea 5 - 20013 DONOSTIA
■ 943 279211
Faxa: 943 279890

Kaia: Itsasoari lotutako jaiak

Kaiko karmenak hiriko jai zaharrenetakoak dira, eta aspaldiko festetatik gaur egungoetara gauza asko aldatu badira ere, portuko jaietan badira urteetan zehar mantendu diren aspaldiko ohiturak. Nabarmenena, agian, kukañarena da. Izan ere, auzoko gazte eta zahar gehienek mantendu dute oreka, behin edo behin, itsasoan barrena doan postean korrika egiten zuten bitartean.

40ko hamarkadan kaiko itsasontzi batean ipini ohi zuten kukaña, eta auzoko hurrek bertatik egiten zuten postearen beste puntako ikurriña hartzeko saiakera. Denborarekin, ordea, kukaña portuko lonjan jartzeko ohitura nagusitu zen, eta hala mantendu dute hori, aurtengo jaietara arte. Izan ere, lonjaren

eraberritze lanak direla eta, kukaña lekuz mugitu behar izango dute aurtun kaiko bizilagunek.

Aspaldiko jaietan egiten zen Karmen eguneko estropadak arrakasta handia izan ohi zuen ere, eta auzoko gazteek ohitura hori berreskuratzeko saiakera egin zuten auzoen arteko estropadarekin.

Jaiak urtez urte ospatu dira kaian, baina 2000. urtean bertan behera geratu ziren antolatzaileen errelebo faltagatik. Lau urtez egon ziren festak ospatu gabe, 2004an Karmengo jaiak portura bueltatu ziren arte. Geroztik, bost egunetan zehar ospatzen dira portuko festak, adin eta gustu guztientzako ekitaldiz beteriko egitarauarekin.

Zubietea: Plazatik sortu zenari bide emanez

Zubietaren historiaren parekoa da bertan bizi dituzten festen jatorria. Bi herriren artean banaturik geratu zen XVI. mendean. Hogei baserri Donostiari zegozkion eta hamaika Usurbili. Baina herri sentitzen ziren bertako bizilagunak, eta urteen joan-etorrian mantendu dute hori.

1680an eraiki zuten Santiago eliza, eta santu horri begira hasi ziren Santio jaiak ospatzen uztailaren 25aren inguruan. Izan ere, 25a da Santio eguna. Lehenago hasi eta San Ignazio egunean, uztailaren 31n, bukatzeko ohitura hartu zuten. Santio eguneko soka dantza da egitarauko ikurra, eta argazki zaharrek erakusten dute hamarkadetako

tradizioa dela Zubietan. Oilasko biltzaileen eguna ere ohituretan errotua dute, baserria den jatorriari garrantzia emanez.

Historiari loturik eman ditu urteak herriko jaiak, baina azken urtean berritzearen alde egin dute jai batzordeko kideek. Zubietako gazteek bultzada berria eman diete festei. Horrela, txupinarekin batera argazki herrikoi erraldoia antolatzen hasi ziren. Gainera, jaien lehen eguna mozorrotuta hasi ohi dute.

Iragana, oraina eta etorkizuna uztartzeko konpromisoarekin jarraitzen dute Zubietan Santio jaiak bizitzen eta ospatzen.

Amara: Langile auzoak hauspotutako jaiak

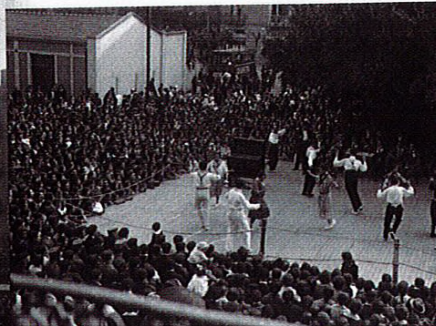
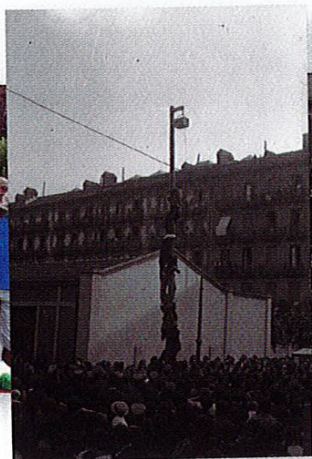
Amarako jaiak betidanik sanjoanak izan direla azaldu du Iñaki Egaña historialariak, XIX. mendetik gutxienez. Urtero egiten zuen sanjoanetan erromeria bat Osasun iturria zegoen tokian, egungo Autonomia kaleko 13. atarian. Benetako jaiak geroago sortu ziren, auzoa eraiki zenean: "Topo geltokia egin zuten, auzo dotorea Urbietan eta Easo kaleetan zegoen, eta langileen auzoa Osasun Iturrian eta Amara kalean. Bizilagun gehienak ziren trenbidea egitera etorritako langileak.

1922an Donosti Berri sortu zen, eta elkarteak hasi zen jaiak antolatzen. Gerra garaian, ordea, Marcelino Celigueta elkartearen presidentea -auzoko txurro denda ezagunaren jabea ere bazen- atxilotu eta fusilatu egin zuten. Beste hainbat kide ere atxilotu zituzten, eta Donosti Berrin kide faxistak sartu ziren haien orde. Geroago, 60ko hamarkadaren erdialdean, jende gaztea sartzen hasi zen, beste ikuspegi eta balio batzuekin. Eta haien artean talka gertatu zen. Ez zuten lortu sanjoanen egitaraua iraultzea, beraz, beste jai batzuk sortu zituzten. San Ignazio egunaren bueltan egiten hasi ziren jaiak, 1968. urtean, eta horiek dira gaur arte iraun duten jaiak -San Roken Aste Nagusian egin izan ziren jaiak, eta Vasconia elkarteak sanjoanak

ospatzen zituen-. Garai horretan izugarritzko mugimendua piztu zen auzoan.

Jaiak urtetik urtera indartzen eta hobetzen hasi ziren, eta 70eko hamarkadan Donostiako jai indartsuenetakoa izan ziren. Erramun Martikorenak jo zuen garai hartan. Hego Euskal Herrian eman zuen lehen zuzenekoak izan zen. "Estralurtarra zela zirudien. Gurea langile auzoa zen, eta nahiko erdalduna. Halere, dena euskaraz egiten zen. Jaiak hasi zituztenek sekulako ausardia izan zuten. Babes handia zuten jaiak. Ia auzoko denda guztiek diruz laguntzen zituzten festak. Eta etxez etxe ere biltzen zen diru mordoak. Bitxikeria gisa, behin, Donostiako Kasinoak jaien aurrekontuaren erdia ordaindu zuen: "Pentsa nolako garrantzia zuten Amarako jaiak! Auzo txiki batek antolatzen zituen Donostiako jaiarik handienak", esan du Egaña.

Gaur egun Donosti Berrik bilera ireki bat egiten du jaiak antolatzeko, eta saiatzeko da ahalik eta bizilagun gehien biltzen. Hor talde bat sortzen da, eta horrela antolatzen dituzte jaiak. Askoz xumeagoak dira, eta auzoarentzat egiten dira, txikitasunetik.

Loiola: Elizatik jaioak, baina eraldatuak

Auzoak Loiola izena hartu zuenez, San Ignazio egunarekin lotuak ospatu izan dituzte urtero jaiak, uztaillaren 31ren inguruan. Behin batian Loiolan liburuan jaso zutenez, San Ignazio festetan aspalditik izan dituzte kirol jarduerak: herri kirolak, toka txapelketak, pilota partidak (hasieran, Eskola Nazionale-tako arkupeetan), kukaña (lehen, Urdintzuko zubian), batel estropadak...

Hasieran Elizak antolatzen zituen jaiak, eta bi egun bakarrik izaten omen ziren, uztaillaren 30a eta 31. Edonola, jaiak auzotarren bidez bultzatzeari ekin zion Tomas Artano auzotarrak, 1966 urtearen inguruan, eta hor aldaketa iritsi zen, bere alaba Estitxu Artanok azaltzen duenez. Bestek beste, zinta jolasa egiten hasi ziren; auzoko emakumeek egiten zituzten zintak, eta gizonak arrantzatu egin behar izaten zituzten, bizikleta gainean. Bakoitzak lortzen zuen zintaren egilea gonbidatu behar izaten

omen zuen bermut batera. Gogoan dute beti joaten zela Loiolara Donostiako alkatea, San Ignazio egunez. Auzoan bisita egiten omen zuen, Loiolatarra elkarteko presidentaren eskutik, eta hark auzoko beharren berri ematen zion. Bisita horietako baten bidez, Jesus Mari Alkain alkate zela, lortu omen zuten Atari Eder plazako erretiratuaren etxea egitea.

Jai batzordea da azken urteetan jaiak antolatzeaz arduratzen dena, auzoko elkarte eta norbanakoen laguntzarekin. Garai berrietako jardueren artean, ospe handia du jaietako Nazioarteko Folklore Jaialdiak. Aurtengoa, XXX. ekitaldia izango da.

Txomin Enea: Geldialdiaren ostean indartuak

Erromeriak izan ziren Txomin Eneako lehen jaiak, Bilintx bertsolariak gogoko zituen haiek. Behin batian Loiolan bertso sortan Txomin ez du aipatzen, garai hartan lau baserri baino ez baitziren auzoan. Garaiko kronikek diotenez, txistulariek jartzen zieten musika erromeria haiei, eta sekulako jendetza biltzen zen XIX. mendearen bukaeran. Gaur egun Txomin erretegia dagoen etxean eta plazatxoan izaten ziren dantzaldi haiek.

Auzoko jaiei dagokienez, hasieran abuztuaren lehen asteburuan ospatzen zituzten, Loiolako saninazioak eta gero. Baina abuztuaren auzoko jendea oporretara joaten zela eta, jaiak irailaren lehen egunetara atzeratu zituzten gerora. Hala ere, oraindik auzoko batzuek elkarre-

kin bazkaltzen dute abuztuaren, jatorrizko jai haiek oroitzuz, eta pasarteak errepasatuz.

1995ean jai batzordeak ez zuen erreleborik izan, eta hamar urtez ez zuten jairik antolatu, 2005ean auzoko gazte elkarteak erabaki zuen jaiak berpiztu behar zirela, eta horrela egin zuten. Lehen urte hartan, egitaraua haurrentzako bideratu zuren bereziki, baina izandako arrakastaren ondoren, antolatzen jarraitzea erabaki zuten. Horrela, urtez urte egitaraua zabaltzen zuten. "2005ko gazteak ez gara hain gazte orain, beraz, Lan Berri Auzo Elkarteak da orain antolatzailea. Jaiak antolatzea ez litzateke posible izango laguntzailerik gabe, hau da: bizilagunak eta babesleak", azaldu du auzo elkarteko Moises Alvarok.

Aiete: Baserriz baserri eraiki dira jaiak

Data zehatza ez badakigu ere, 1936ko gerraren aurretik bazegoen Aieten festak antolatzen zituen jai batzorde bat. Festetarako ekitaldi ugari antolatzen zituzten, eta garrantzia handia zuten auzoan. Gerraren ondorengo urteetan ere, jaietan giro polita egoten zela baieztatu dute bizilagunek.

50eko hamarkadan jaiek beste dimentsio bat hartu zuten Josetxo Salaberriari esker. Aieten ezaguna den Salaberria lore-dendako semea izan zen jai zaharren eta berrien arteko trantsizioa bideratu zuena. Salaberria Donostiako Kultur eta Turismo Ekintzetxean sartu zen, eta horrek indar handia eman zien jaiak. Urte haietan herri kirolek arrakasta handia izaten zuten auzoan eta garai hartakoa zen, esaterako, Manuel Matxain Aieteko toka jokalaria ospetsua.

1976 eta 1977 urteetan askatasunaren bultzada izan zuten jaiek, Donostiako beste hainbat auzotan bezala. Garai hartan Jolastokiko kultur eta kirol elkarteak hartu zuten jaien antolakuntzan protagonismoa. Urte batzuk geroago, Etxadiko igerilekuetakoek hartu zuten jaien prestaketaren erreleboa.

Mende aldaketarekin batera, igerilekuen eraldatzea etorri zen, eta horren ondorioz, 2000, 2001 eta 2002 urteetan ez ziren jaiak antolatu.

2002ko neguan, Lantxabe auzo elkarteak sortu zen, eta 2003an Aieteko jai "berriak" antolatzen hasi ziren, modu xumean. Gaur egun, indarra hartzen joan dira, eta Jolastokiko Aieteko kultur eta kirol elkarteak, Euskara Batzordeak eta Lantxabekoek antolatzen dituzte, elkarlanean.

Egia: Blusa bustiak, atzo eta gaur

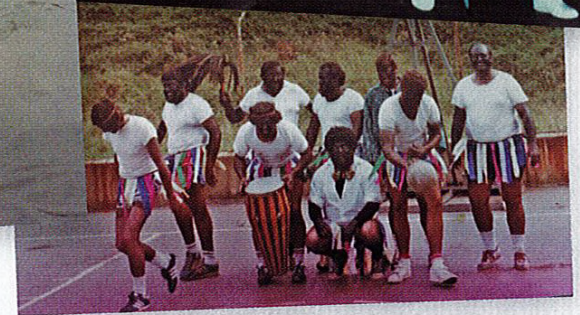
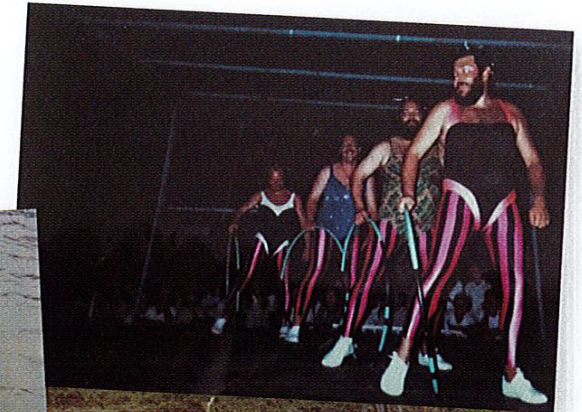
Porrontxo jaiak 80ko hamarkada hasieran jaio ziren, Arrano elkartearen sorrerarekin batera, eta urteen buruan Donostiako auzoetako jai ezagunenetarikoa bilakatu da. Irailaren hirugarren asteburuan ospatzen dute Egiako bizilagunek bere jaiak, Porrontxo eta Porrontxina erraldoiekin batera.

Egiako bizilagunek garbi zuten ez zutela inolako santu edo kontu erlijiosorekin zerikusirik izango zuen ospakizun bat nahi, baina auzoko festa herrikoi batzuk antolatzeke asmo irmoa zuten. Horregatik hartu zuten sudurra Porrontxoetako ikur gisa, jaiak "por narices!" egingo zituztelako, alegia. Geroztik, auzotarrak urtero atera ohi dira Egiako kaleetara euren blusekin jantzita. Gaur egun, guztira 40 kuadrilla inguruk hartzen dute parte jaietan, bakoitzak bere izen eta kolore propioekin.

Ia 40 urteko ibilbide horretan jaiak asko aldatu dira, eta lehen arrakasta handia zuten zenbait ekitaldi bidean galdu dira, ideia berriei lekua egiteko. Atzean geratu diren ohituren artean, Urumea ibaian egiten zuten kuadrillen arteko estropada dago. Urte askotan zehar, kuadrilla bakoitzeko animatuenak, mozkorrak sarritan, itxura eta egoera kaskarreko txalupetan bota ohi ziren uretara, eta auzotarrek gogotsu

jarraitzen zuten ikuskizun hura ibaiertzetik, hurrengo ontzia noiz irauliko zain.

Orain bizilagunek txosnetan soilik bustitzen dute blusa, baina horrek ez du axola, Porrontxoetako sudurrak agerian jartzen baitu Egiako jendeak beti jakingo duela jaietan ederki pasatzen.

harpidedunentzat 15€

%100 kotoi ekologikoa
Bi modelo aukeran:
Estua eta zabala

HIRUTXULO
HITZA

*horra zer den
gure Donostia!*

harpidedunentzat 10€

%100 kotoi ekologikoa

Que pelos!!!
Ileapaindegia

ileapaindegi mistoa

Karmengo Ama, 12 - DONOSTIA
www.quepelos.com

Tel.: 943 322 776
quepelos@hotmail.com

Loiolako Erribera: Donostiako jai gazteenek bizi osoa dute aurretik

Auzoa 2006 urtean sortu bazen ere, jaiak, 2009an egin ziren lehen aldiz. Ekainean eta uztailan zehar hiriko auzoetan jai asko daudenez, irailean egiteko apustua egin zuten auzotarrek eta, zehazki, jaiak estropaden ondorengo asteburuan egitea erabaki zuten.

Geroztik, eskema berdinari eutsi diote: ostiralean pregoia (azken urteetan, besteak beste Jon Garaño eta Larraitz Lucas auzotarrak izan dira pregoilari) eta haurrentzako buruhandiak eta erraldoiak; larunbatean, haur jolasak goizean eta herri afaria eta dantzaldia gauean, eta igandean, goizean patata tortilla lehiaketa arrakastatsua. Arratsaldean, hainbat lehiaketen sari banaketa egiten dute, hala nola: patata tortilla lehiaketarena, mus txapelketarena eta pintxo lehiaketarena.

Antolatzen diren jarduerak auzoko plaza guztietan egiten saiatzen dira, baina erdigunea, Ikasbide ikastola ondoan izaten da bertan jartzen direlako oholtza eta haur eta gaztetxoentzako barrakak.

Jai gazteak izanik, urtetik urtera berrikuntzaren bat edo beste sartzen da egitarauan. Iaz, esaterako, mariatxi talde batek kontzertua egin zuen jaien amaieran lehen aldiz.

Antolatzailleek, hala ere, ostiraleko afaria nabarmentzen dute: nork bere afaria jaisten du kalera eta lagunarteko giroan afaltzen da. Horrekin batera, pintxo lehiaketak ere garrantzia handia du. Auzoko taberna gehienek pintxo bat sortzen dute txapelketarako eta horiek probatzen dituzten auzotarrek erabakitzen dute, euren botoekin, zein den pintxorik onena.

Martutene: Bizirik eta indarturik

Aspalditik ospatzen dituzte jaiak Martutenen, Pilarko Ama Birjinaren egunaren bueltan, urrian. 1992an sortu zuten Martutene Jaiak jai batzordea, eta haiek ekin zieten jai indartsuak bultzatzeari, auzotarrren lanari esker. Indartsu ekin zieten arren, jaiak kolokan egon ziren urteek aurrera egin ahala. Zorionez, antolakuntzaren lekukoa pasatuz jai batzordea indartzea lortu zuten azkenean. "Iaz festak kolokan egon ziren, antolatze lanetan aritzeko jenderik ez zegoelako. Zorionez, iazko deia ren ondoren, jai batzordea indartu egin da. Ez gara

talde handia, baina nahiko ondo moldatu gara", adierazi zion Irutxulo aldikariari jai batzordeko Elbirek, 2005eko jaietan. Horrela, atzean geratu ziren azken urteetako arazoak, eta 2008an Martu Jaiak sortu zuten, ordutik jaiak antolatzen dituztenak. Urriaren 12a izan da beti jaietako egun garrantzitsua, eta egun horretan ohitura dute azoka handia egiteko auzoko baserritarren produktuekin, sagardo jaiarekin, herri kirolekin eta bestelako jarduerekin. 1979ko argazki bati esker jakin izan dugunez, kart lasterketak ere egiten zituzten garai batean.

GIPUZKOA
HOSTELERÍA - OSTALARITZA

1977tik Gipuzkoako ostalarien
eskaerei erantzuten

- LAN ARLOKO AHOLKULARITZA
- ZERBITZU JURIDIKOA
- KONTABILITATEA
- ZERBITZU FISKALA...
- eta beste hainbat zerbitzu
bazkidearen esku

Almorta kalea, 2 · 20018 Donostia
www.hosteleriagipuzkoa.com

943 31 60 40

EZ DA INDARKERIA MATXISTARIK ONARTUKO!

BAletzik gabe,
EZETZ DA!

#EZEZETZDA

#EZEZETZDA

Berdintasuna
Donostia

www.ezezetzda.eus

DONOSTIA
SAN SEBASTIÁN
Berdintasuna
Igualdad